

eP Coses de la vida GRAN BARCELONA

NOVETAT EDITORIAL

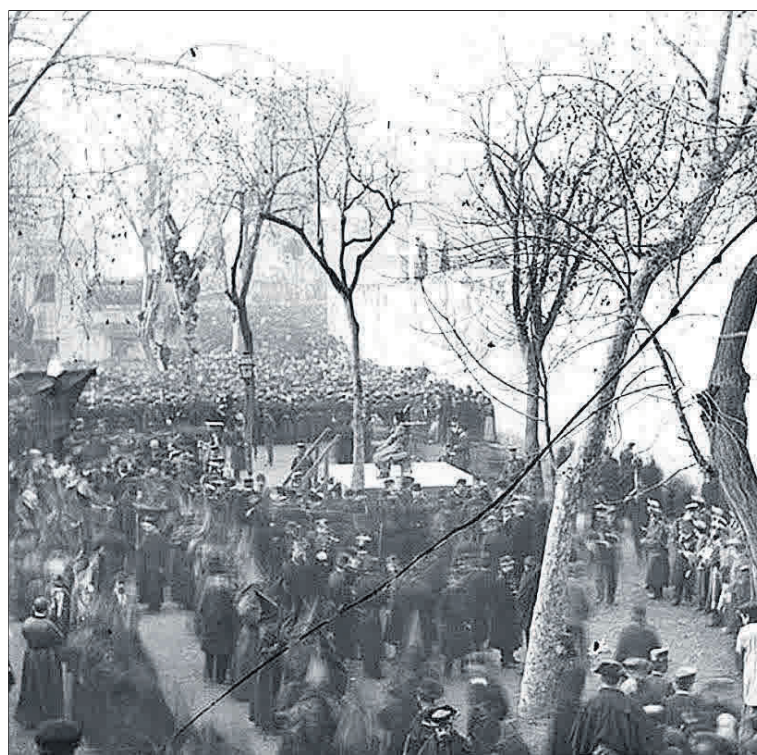
Crims poc exemplars

Un llibre recapitula com es van narrar 12 assassinats que van reforçar la crònica negra periodística a BCN

CARLES COLS
BARCELONA

El periodisme de successos barceloní acabava de complir 44 anys quan el maig del 1936 va ser assassinat Bienvenido Funes al seu pis del carrer del Portal Nou. La Ramona, la seva dona, el va trobar a casa de cap per avall i amb les cames sobre la tassa del vàter. Va morir degollat. «El crim del carrer del Portal Nou, de Barcelona, pot ser qualificat, sense hipèrbole, com el millor de la temporada». Així es delectava *Mundo Gráfico*, truculent setmanari publicat a Madrid, que en les setmanes posteriors va aixecar un castell de cartes sobre una conspiració que mai va existir. Va donar a entendre que Funes va morir perquè tenia en el seu poder un dossier secret que, si es feia públic, haurien rodat caps coneguts de la ciutat. L'editorial Albertí acaba de publicar, oportunament per a aquests dies de lectura per quarantena, *Barcelona en negra*, una recopilació de 12 sonats crims ocorreguts entre el 1890 i el 1956, cap de desconegut per als aficionats al gènere, però interessants perquè l'autora, Mercè Balada, no posa el focus sobre la sang, sinó sobre la tinta. Recupera què va succeir, però, sobretot, com es va explicar.

Per a Balada, l'any zero de la crònica negra barcelonina és el 1890. Isidre Mompert, per robar dos rellotges de plata i 80 pessetes, va matar una nena petita i va apunyalat mortalment la mainadera que la cuidava a Sant Martí de Provençals. La resolució policial del cas no va requerir cap gran esforç. Mompert era un lla-dregot conegut a la zona, el primer en la llista de sospitosos habituals. Els diaris de l'època van recollir per descomptat el cas, però on van brodar una crònica negra majúscula va ser en els mesos següents, amb el judici, condemna i execució d'aquell infanticida d'uns vint anys. Hi va haver una intensa campanya política a favor que se li commutés la pena de mort. «El poble més treballador i industrial d'Espanya, per mitjà de la seva alcaldia, impetra de genolls del magnànim cor de V. M. l'indult del rei Isidre Mompert». És el telegrama que l'alcalde de Sant Martí va enviar a les autoritats. Va ser inútil. L'assassí es va assabentar que l'ajusticiaren quan era traslladat amb tren. A l'estació de Manresa, un

TINTA NEGRA

► A l'esquerra, l'execució de Mompert al garrot i, a la dreta, el mossò que va rebre la caixa amb el cos de Pablo Casado.

venedor de diaris vociferava la notícia. Mompert creia que era un simple trasllat. La premsa va fer un treball envejable sobre els últims dies, hores i minuts d'aquell desgraciat.

LA VAMPIRA // La crònica negra va disparar les vendes d'alguns diaris en aquell final de segle amb tanta contundència que el redactor de successos va adquirir un estatus que encara avui conserva, malgrat que no sempre l'ofici es va imposar al vici. La lectura de *Barcelona en negra* és, en això, reveladora.

Dedica un capítol, clar, a Enriqueta Martí, injustificadament, la *vampira del Raval* i un exemple de llibre sobre què passa quan el periodisme s'exerceix des de la indigència ètica. La portada que el setmanari *Las ocurrencias* va dedicar al cas el 12 de març de 1912 no la firmaria ni l'*Examiner* de Billy Wilder a *Primera plana*. En un dibuix a mà apareix la cara sinistra de Martí. Unes urpes amenacen dos nens amb cara de primera comunió. En una olla bullen ossos i, enmig del vapor, floten els caps de

dos querubins. Segons aquell diari, «la descoberta d'ossos de nens, de flascons amb líquids estranys i documents falsificats proven el tràfic espantós a què es dedicava la infame segrestadora Enriqueta Martí. Mireu-la aquí, envoltada de les seves monstruoses bruixeries, com un vampir que absorbeix la sang de víctimes innocents».

El record d'aquell cas sol

Poques coses hi ha més 'aubianes' que la mort de **Lola Bernabeu**, meitat suïcidi i meitat homicidi

eclipsar, i és una pena, altres episodis que Mercè Balada recapitula al llibre. Hi ha, per descomptat, l'assassinat de Pablo Casado, el cos escapçat del qual va arribar a Madrid el maig del 1929 procedent de Barcelona, amb tots els segells, gràcies a l'eficaz servei de correus dins d'una caixa de fusta. Posar-li ca-

MUNDO GRÁFICO DESCUBRIMIENTO DEL CRIMEN EN LA ESTACION DEL MEDIODIA, DE MADRID

El celón que cubre el cadáver mutilado del industrial D. Pablo Casado de las Navas, y que se encontraba en los moines de la estación del Mediodía donde se almacenaban las mercancías no reclamadas, y el mozo Pedro Vicente, que al abrirlo descubrió los restos humanos.
(Fot. Altos)

© Biblioteca Nacional de España

ra va ser la primera endevinalla per als cronistes de la crònica negra. El segon, despullar la seva vida dissoluta. El tercer, trobar el culpable. Va ser Ricardito, com a mínim el seu servent, qui el va matar, per cert, amb un cop de planxa, arma homicida en tres dels capítols de *Barcelona en negra*.

Que el crim intriga, atreu i desconcerta el lector és una cosa inqüestionable. A tall de parèntesi, recordeu o rellegiu-vos aquests dies de confinament els *Crímenes ejemplares* de Max Aub, contes de vegades més curts fins i tot que el del dinosaure de Monterroso. «Quan es va despertar, el dinosaure encara era allà». Set paraules. No està malament. «El vaig matar perquè era de Vinaròs». Sis paraules. Gana Aub, que fins i tot es va superar amb un altre de cinc: «¡Tenia el coll tan llarg...!». Els seus relats eren només aparentment absurds («el vaig matar perquè no pensava com jo») i desconcertants, però per a absurd i desconcertant, l'assassinat de Lolita Bernabeu, el 1925 al carrer d'Escudellers.

Amb 18 anys, es va llançar d'un balcó a l'asfalt, descripció òbvia d'un suïcidi, però a l'arribar a terra mostrava una ferida de bala a l'esquena, indicatiu de tot el contrari.

Les capçaleres dels diaris es van dividir entre suïcidents i assassins, una cosa en principi lògica en una Barcelona abonada a les ferotges discussions entre verdistes i wagnerians a les portes del Liceu i, durant la primera guerra mundial, entre germanòfils i aliadòfils en les tertúlies de la plaça Reial, però el cas de la Lolita era el sùmmum.

La Vanguardia va ignorar la bala i va donar per bona la teoria del suïcidi perquè la víctima va deixar suposadament una nota manuscrita. Els diaris assassins no és que fossin més fidels als fets, sinó que la tesi del tret els va obrir un univers narratiu molt més creatiu. Es va situar així la pobra noia al centre d'una balada que no va passar mai. Al final l'assassí va resultar ser un militar que mai va pagar per la seva maldat. Un altre crim poc exemplar. ≡